

Aan de colleges van burgemeester en wethouders van gemeenten en de (dagelijkse) besturen van waterschappen en gemeenschappelijke regelingen
In Noord-Brabant

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 680 76 80
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

Overzicht archiefbescheiden

Geacht college, geacht bestuur,

De afgelopen twee jaar hebben de archivariissen in Noord-Brabant en de interbestuurlijk toezichthouders informatie- en archiefbeheer van de provincie zich ingezet om samen met u de grip op de te beheren (digitale) overheidsinformatie te verbeteren. Daarbij is vooral ingezet om het basisinstrument, namelijk het overzicht van archiefbescheiden, te realiseren. Wij vroegen u voor 15 juli van dit jaar om een dergelijk overzicht aan ons toe te zenden, of anderszins inzicht in het overzicht te verschaffen. Van de 101 overheidsorganisaties die onder ons toezicht staan, heeft een meerderheid van 78 organisaties een vorm van een overzicht toegezonden, dan wel anderszins inzicht in het overzicht verschaft.

Ongeveer dertig procent van de organisaties hebben een redelijk compleet overzicht archiefbescheiden opgebouwd. De overige zeventig procent voldeden echter niet aan de minimale eisen waaraan, volgens ons, een overzicht zou moeten voldoen. De compleetheid van de overzichten is ontoereikend, te veel bronnen van informatie zijn buiten de overzichten gehouden.

Wij vragen u om meer tijd en aandacht te geven aan de realisatie of verbetering van het overzicht archiefbescheiden. In 2024 betrekken we de realisatie van het overzicht bij ons toezichtoordeel informatie- en archiefbeheer.

In de volgende paragrafen komen achtereenvolgens aan de orde:

- Inleiding:** beantwoording van enkele basale vragen over het overzicht en uw rol en de rol van archivariissen en toezichthouders daarbij.
- Overzicht:** wat wilden we ontvangen en wat hebben we ontvangen en de cijfers daarbij.
- Hoe verder in 2024:** wat vragen we van u in 2024 en hoe gaan we daar mee om in het interbestuurlijk toezicht.

Datum

19 december 2023

Ons kenmerk

C2327254/5391367

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

T.T. (Teun) de Reijke
J. (Jan Peter) Spierenburg
E.J.J. (Erik) Baas

Telefoon**Email**

IBT@brabant.nl

Bijlage(n)

1 (3 subbijlagen)

Inleiding

Zoals bij u bekend zijn toegankelijke en betrouwbare overheidsarchieven essentieel voor een goed bestuur, alsmede voor de democratische controle op het bestuur en de verantwoording naar de samenleving. Het op orde hebben van uw digitale en papieren informatiehuishouding is dan ook randvoorwaardelijk om uw overheidstaken goed uit te kunnen voeren.

Datum

19 december 2023

Ons kenmerk

C2327254/5391367

Welke informatie dient u te beheren?

In de Archiefwet 1995 en de uitvoerende regelgeving zijn bepalingen opgenomen om de archiefinformatie in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te houden¹. Hieronder valt alle informatie die u als overheidsorganisatie ontvangt, opmaakt of intern of extern deelt met anderen en die in relatie staat tot de uitvoering van uw werkzaamheden.

Wat is een overzicht archiefbescheiden?

Een belangrijk instrument om te komen tot toegankelijkheid en betrouwbaarheid van uw archiefinformatie (hierna kortweg informatie genoemd) is het overzicht van archiefbescheiden. Dit is een gestructureerde basis om te weten welke informatie volgens archiefwettelijke bepalingen beheerd moet worden en waar de informatie zich in uw organisatie bevindt. Daarnaast is het een belangrijk hulpmiddel bij het krijgen van grip op en het verbeteren van uw informatiehuishouding.

Vanwege het belang en nut van het overzicht archiefbescheiden, is het verplicht gesteld op grond van artikel 18 van de Archiefregeling. Daarnaast is het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en houden van de informatie niet mogelijk zonder overzicht archiefbescheiden.

Hierna zal het overzicht archiefbescheiden kortweg als 'overzicht' worden aangeduid.

Relatie overzicht met informatiebeveiliging en privacywetgeving

Voor de uitoefening van hun taken zullen de manager voor de informatiebeveiliging en de functionaris gegevensbescherming ook gegevens verzamelen en een overzicht ervan bijhouden. Bij de totstandkoming van het overzicht kan mogelijk gezamenlijk opgetrokken worden of gebruik gemaakt worden van de door die functionarissen verzamelde gegevens.

Wat hebben archivariissen en IBT tot nu toe gedaan?

1. Kennisbijeenkomsten

Omdat het overzicht een van de meest basale instrumenten is om grip te krijgen op uw informatiebeheer, hebben de archivariissen en de interbestuurlijk toezichthouders in Noord-Brabant drie jaar geleden besloten om door middel van het organiseren van kennisbijeenkomsten, de kennis en kunde voor het realiseren van het overzicht te verbeteren. De bijeenkomsten vonden plaats op 16 mei 2022 en 17 mei 2023. Tijdens de bijeenkomsten hebben diverse

¹ Archiefwet 1995, artikel 3

sprekers van verschillende kanten het overzicht, de totstandkoming en het onderhoud ervan belicht.

2. Ondersteunende site KIA

Het Kennisnetwerk Informatie en Archief, kortweg KIA (<https://kia.pleio.nl/>), is de ontmoetingsplaats voor vakgenoten op het gebied van informatie en archief. Archivarissen en IBT hebben een eigen groep ingericht op KIA: *Archivarissen en (interbestuurlijk) toezichthouders Noord-Brabant*. Hierin zijn alle presentaties die tijdens de kennisbijeenkomsten zijn gehouden terug te zien of te lezen.

Daarnaast zijn er enkele documenten opgenomen die kunnen helpen met de totstandkoming van het overzicht zoals bronnen van informatie en literatuurverwijzingen.

Overzicht

Wat wilden we ontvangen?

De inzet van de archivarissen en IBT is de laatste twee jaren er vooral op gericht geweest dat uw organisatie in staat is om te inventariseren welke informatie u volgens archiefwettelijke bepalingen dient te beheren en waar die informatie zich bevindt.

De inventarisatie betreft de bronnen/dragers waarop de informatie is ontstaan of opgeslagen en die gekoppeld kan worden aan werkprocessen en de daarbij gebruikte applicaties. De invulling en uitvoering van het beheer van de informatie zoals vernietigen en bewaren kunnen in deze inventarisatiefase nog buiten beschouwing blijven. In bijlage 1 vindt u een overzicht van de mogelijke bronnen die u bij de inventarisatie dient mee te nemen.

In het toezichtoordeel van 2022 hebben wij u gevraagd ons uiterlijk 15 juli 2023 inzicht te verschaffen in uw overzicht van archiefbescheiden, zoals bedoeld in artikel 18 van de Archiefregeling. U was vrij te kiezen in de wijze waarop u ons dit inzicht geeft. Dat kan bijvoorbeeld door het toezenden van het overzicht of door ons online uw overzicht te tonen. Wij toetsten het overzicht op het feit dat u dit bij ons heeft aangeleverd en of het voldoende gespecificeerd is naar de werkprocessen en de bronnen/dragers waarop de informatie is ontstaan of opgeslagen.

Wat hebben we ontvangen?

IBT houdt op 101 organisaties verticaal toezicht. Dat zijn 56 gemeenten, 3 waterschappen en 42 gemeenschappelijke regelingen.

- 78 organisaties hebben een overzicht aangeleverd,
- 23 organisaties hebben geen overzicht aangeleverd waarvan er vier verschoonbaar zijn. Dat zijn gemeenschappelijke regelingen die in 2022 vrijgesteld waren van het inzenden van een verslag informatie- en archiefbeheer en daardoor ook geen toezichtoordeel hebben ontvangen.

In bijlage 2 zijn ook alle cijfers terug te lezen.

Datum

19 december 2023

Ons kenmerk

C2327254/5391367

Datum

19 december 2023

Ons kenmerk

C2327254/5391367

Artikel 18 Archiefregeling

In artikel 18 van de Archiefregeling staat letterlijk:² *"De zorgdrager zorgt ervoor dat de onder hem ressorterende overheidsorganen beschikken over een actueel, compleet en logisch samenhangend overzicht van de bij dat overheidsorgaan berustende archiefbescheiden, geordend overeenkomstig het ten tijde van de vorming van het archief daarvoor geldende ordeningsstructuur³."*

Belangrijkste conclusies

1. Actualiteit en logische samenhang in orde

Er zijn geen aanwijzingen dat de verstrekte overzichten niet actueel zijn. Ook zijn alle aangeleverde overzichten in meer of mindere mate logisch samenhangend. Aan deze vereisten van de Archiefregeling lijken de zorgdragers, voor zover zij overzichten hebben aangeleverd, te voldoen.

2. Compleetheid niet toereikend

In algemene zin kunnen we de conclusie trekken dat er nog veel werk verzet moet worden voordat de zorgdragers van decentrale overheden in Noord-Brabant voldoen aan artikel 18. Met name de compleetheid van de overzichten is niet toereikend.

Het is niet de bedoeling geweest van de wetgever, en dat is ook ondoenlijk, om op microniveau (informatieobjecten) een overzicht te laten vervaardigen en actueel te houden. Voor IBT is een overzicht compleet als minimaal de in bijlage 3 genoemde elementen er een plaats in krijgen.

In deze brief hebben we ons echter, voor wat compleetheid betreft, gebaseerd op de volgende zes meest essentiële indicatoren, te weten:

- werkprocessen;
- applicaties;
- netwerkschijven;
- e-mailboxen;
- online (website, sociale media) en
- fysieke archiefbescheiden (papier, tapes, disks e.d.).

Op basis van deze zes indicatoren zijn de volgende conclusies te trekken:

- 78 van de 101 organisaties hebben een overzicht toegezonden.
- Van 3 organisaties kan gezegd worden dat die een vrijwel compleet overzicht hebben toegestuurd.
- 20 andere organisaties hebben een redelijk compleet overzicht aangeleverd.
- Van 55 organisaties is het overzicht niet voldoende.

² Artikel 18 is bedoeld voor te bewaren archiefbescheiden. Dit artikel dient in samenhang met artikel 3 van de Archiefwet 1995 geïnterpreteerd te worden. Hierin is de goede, geordende en toegankelijke staat en de verplichte vernietiging geregeld. Voor dat laatste moet bekend zijn welke informatie vernietigd dient te worden en waar deze zich bevindt. Dat kan niet zonder overzicht.

³ Art. 18 Archiefregeling, geraadpleegd op 15 december 2023.

Gemeenten presteren iets beter dan gemeenschappelijke regelingen, hoewel nog steeds een ruime meerderheid van zowel de gemeentelijke als de GR-overzichten niet compleet is. Geen van de waterschappen heeft een compleet overzicht aangeleverd.

Datum

19 december 2023

Ons kenmerk

C2327254/5391367

Wat valt verder op?

1. Ongestructureerde data

Bij een overgrote meerderheid van de aangeleverde overzichten valt op dat er geen aandacht is besteed aan zogenaamde ongestructureerde data op netwerkschijven en in e-mailboxen. Ongestructureerde data zijn data die geen vastgesteld datamodel hebben en niet zijn geordend op een vastgestelde, vooraf vastgelegde wijze. Hierbij dient de nuancering geplaatst te worden dat veel zorgdragers momenteel doende zijn om hun netwerkschijven 'uit te faseren', en te gaan werken in de cloud. Denk hierbij aan Sharepoint en Teams. Daar ligt dan wel het risico op de loer dat het patroon van ongestructureerde archiefvorming zich gaat herhalen.

2. Geen onderscheid analoge en digitale informatie

De wetgever heeft in artikel 18 van de Archiefregeling geen onderscheid gemaakt tussen digitale en analoge archiefbescheiden; het gaat om alle archiefbescheiden die berusten bij de onderscheidene overheidsorganen van de zorgdrager. In dit licht bezien valt het op dat een ruime meerderheid van de aangeleverde overzichten geen analoge (o.a. papieren) archiefbescheiden vermelden. Daarbij dient de nuancering te worden geplaatst, dat het mogelijk is dat sommige zorgdragers daadwerkelijk geen papieren archiefbescheiden hebben, omdat bijvoorbeeld alle permanent te bewaren analoge stukken (vervroegd) zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.⁴ Daarnaast is het mogelijk dat alle analoge archiefbescheiden vervangen zijn door digitale reproducties.

Evenwel is er een sterk vermoeden dat de aangeleverde overzichten wat dit betreft, verre van compleet zijn.

Hoe verder in 2024?

Terugkoppeling bevindingen

In de loop van januari of begin februari nemen we contact met u op en geven we een toelichting op onze bevindingen van het overzicht van uw organisatie. Desgewenst kunnen we dan ook vragen beantwoorden over deze brief.

Aanleveren overzicht in 2024

Ook in 2024 vragen we van u om voor 15 juli ons inzicht te geven in een geactualiseerde versie van het overzicht archiefbescheiden. U dient daarbij

⁴ Archiefbescheiden die zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats, vallen buiten de reikwijdte van artikel 18 van de Archiefregeling.

aandacht te geven aan de hierboven en in de bijlagen gemaakte opmerkingen over m.n. de compleetheid. U bent vrij te kiezen in de wijze waarop u ons het inzicht in het overzicht geeft.

In deze fase hoeft u nog geen invulling te geven aan het beheer (o.a. bewaren en vernietigen) van de informatie.

Datum

19 december 2023

Ons kenmerk

C2327254/5391367

Overzicht weegt mee in toezichtoordeel 2024

Het overzicht en de compleetheid ervan wegen we mee in het Toezichtoordeel informatie- en archiefbeheer in 2024. Mocht u in juli geen voldoende invulling hebben gegeven aan de inventarisatie van de te beheren informatie zullen wij met u concrete afspraken maken zodat uw organisatie binnen afzienbare tijd wel de beschikking heeft over een compleet overzicht.

Nieuwe kennisbijeenkomst op 28 mei 2024

Op 28 mei 2024 organiseren de archivariissen in Noord-Brabant en de interbestuurlijk toezichthouders informatie- en archiefbeheer van de provincie, de derde kennisbijeenkomst over het thema overzicht archiefbescheiden. Die dag zal het beheer een centrale plaats innemen. Een nadere uitwerking van die dag zal in het voorjaar naar u worden toegezonden. De kennisbijeenkomst zal in het provinciehuis van Noord-Brabant plaatsvinden.

Vragen of opmerkingen

Mocht u vragen of opmerkingen hebben over deze brief dan kunt u contact opnemen met uw toezichthouder van IBT. U kunt ook uw reactie via de mail verzenden aan IBT@Brabant.nl onder vermelding van 'overzicht archiefbescheiden' of ons kenmerk C2327254/5391367.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

B.J.H. Loeffen,
programmamanager Kwaliteit Openbaar Bestuur

In verband met geautomatiseerd verwerken is dit document digitaal ondertekend.

Overzicht archiefbescheiden, artikel 18 Archiefregeling

Bijlagen 5395077 d.d. 19-12-2023

Behoort bij brief C2327254/5391367

Bijlage 1

Bronnen

Toelichting

Hieronder zijn voorbeelden van bronnen opgenomen waarvan je gebruik kunt maken voor de opslag en het beheer van informatie. De informatie kun je ontvangen, opmaken of delen met anderen in relatie tot de uitvoering van je werkzaamheden voor een overheidsorganisatie. Van de bronnen waarvan je gebruik maakt dient de informatie uit die bronnen deel uit te maken van het overzicht archiefbescheiden. De informatie uit die bronnen kan bijvoorbeeld bestaan uit bestanden en documenten (ongeacht hun vorm), inhoudelijke data, procesdata. Al deze informatie moet beheerd worden overeenkomstig de toepasselijke selectielijst.

De lijst hieronder bevat voorbeelden en is geen compleet overzicht van alle mogelijke bronnen.

Literatuur

Op de volgende bladzijde zijn nog een paar verwijzingen opgenomen naar literatuur over dit onderwerp.

Bronnen

1. Analoge (fysieke) archiefbestanden (papieren archief maar ook videobanden, dvd's etc.)
2. Taakspecifieke applicaties*¹
3. Sharepoint
4. Teams
5. Websites
6. Intranetsites
7. Sociale media zoals
 - a. WhatsApp
 - b. Twitter
 - c. Facebook
 - d. LinkedIn
 - e. YouTube
 - f. Andere
8. Functionele e-mailboxen (bijv. wmo@gemeentehartvanbrabant.nl)
9. Persoonlijke e-mailboxen (bijv. a.jansen@gemeentehartvanbrabant.nl)
10. Netwerkschijven
11. Back-up tapes en schijven
12. Externe harde schijven
13. Externe opslagmedia (bijvoorbeeld in de 'cloud' of bij leveranciers van applicaties)
14. Andere opslagmedia

15. Heeft je organisatie in het kader van de uitvoering van de werkzaamheden taken in mandaat uitbesteed aan een persoon of organisatie binnen of buiten je organisatie?

¹ Applicatie(s) die voor een bepaald proces of bepaalde processen wordt of worden gebruikt. Dat is heel breed, bijvoorbeeld een applicatie voor vergunningverlening, toezicht en handhaving, een applicatie voor het vastleggen van je archiefinformatie (Documentmanagementsysteem/zaaksysteem) maar ook een applicatie waarin algoritmes worden gemaakt en beheerd.

Overzicht archiefbescheiden, artikel 18 Archiefregeling

Bijlagen 5395077 d.d. 19-12-2023

Behoort bij brief C2327254/5391367

Zo ja, welke taak of taken, aan wie of welke organisatie vindt mandatering plaats en zijn er afspraken gemaakt over het beheer van de informatie die voortvloeit uit de gemandateerde taken?

16. Heeft je organisatie in het kader van de uitvoering van de werkzaamheden taken in delegatie uitbesteed aan een bestuursorgaan binnen of buiten je organisatie?

Zo ja, welke taak of taken, aan wie of welke organisatie vindt delegatie plaats en zijn er afspraken gemaakt over het beheer van de informatie die voortvloeit uit de gedelegeerde taken?

17. Heeft je organisatie in het kader van de uitvoering van de werkzaamheden taken uitbesteed door opdrachtverlening aan (overeenkomst met) een andere (privaatrechtelijke) organisatie? Denk hierbij bijvoorbeeld aan het externe beheer van videotulen door een private partij.

Zo ja, welke taak of taken, aan welke organisatie vindt uitbesteding plaats en zijn er afspraken gemaakt over het beheer van de informatie die voortvloeit uit de uitbestede taken?

Literatuur

1. <https://www.inspectie-oe.nl/onderwerpen/bestandsoverzicht>
2. https://vng.nl/sites/default/files/2022-03/vng_grip_op_04_handreiking_informatiebeheerplan.idd_.pdf

Overzicht archiefbescheiden, artikel 18 Archiefregeling

Bijlagen 5395077 d.d. 19-12-2023

Behoort bij brief C2327254/5391367

Bijlage 2

Resultaten inventarisatie overzichten archiefbescheiden aangeleverd tijdens toezichtronde 2023

Opgeleverde overzichten archiefbescheiden	Gemeenten (56)		Waterschappen (3)		Gemeenschappelijke regelingen (42)		Totaal (101)	
Overzicht aangeleverd	48	86%	3	100%	27	65%	78	77%
<i>Waarvan voldoende gespecificeerd²</i>	16	34%	0	0%	7	22%	23	30%
Geen overzicht aangeleverd	8	14%	0	0%	15	35%	23	23%
<i>Waarvan verschoonbaar (GR'en i.v.m. vrijstellingen in 2021 dan wel aanstaande opheffing)</i>					4	27%		

Niet voldoende gespecificeerde overzichten archiefbescheiden	Gemeenten (32)				Waterschappen (3)				GR (20)			
Werkprocessen	Ja		Nee		Ja		Nee		Ja		Nee	
	29	91%	3	9%	2	66,6%	1	33,3%	12	60%	8	40%
Applicaties	Ja		Nee		Ja		Nee		Ja		Nee	
	27	85%	5 ³	15%	3	100%	-	%	13	65%	7	35%
Netwerkschijven	Ja		Nee		Ja		Nee		Ja		Nee	
	6	18%	26	82%	1	33,3%	2	66,6%	5	25%	15	75%
E-mailboxen	Ja		Nee		Ja		Nee		Ja		Nee	
	6	18%	26	82%	-	%	3	100%	4	20%	16	80%
Online (website, sociale media)	Ja		Nee		Ja		Nee		Ja		Nee	
	6	18%	23⁴	72%	⁵	%	2	66,6%	3	15%	17	85%
Papieren archiefbescheiden	Ja		Nee		Ja		Nee		Ja		Nee	
	6	18%	26	82%	-	%	3	100%	7	35%	13	65%

² Conform de zes indicatoren: 1) werkprocessen, 2) applicaties, 3) netwerkschijven, 4) e-mailboxen, 5) online (website, sociale media) en 6) papieren archiefbescheiden.

³ Enkele gemeenten hebben een incompleet (zeer summier) overzicht van applicaties verstrekt.

⁴ Bij drie gemeenten kon aan de hand van het aangeleverde overzicht niet worden gereconstrueerd of sociale media en/of websites zijn opgenomen in het overzicht.

⁵ Bij één waterschap kon aan de hand van het verstrekte inzicht, geen uitsluitsel worden gegeven over de eventuele opname van 'onlinebronnen' in het overzicht van archiefbescheiden.

Overzicht archiefbescheiden, artikel 18 Archiefregeling

Bijlagen 5395077 d.d. 19-12-2023

Behoort bij brief C2327254/5391367

Bijlage 3

Gewenste indicatoren in een overzicht archiefbescheiden tijdens de inventarisatiefase

Indicator	Uitwerking
Werkprocessen	Proceseigenaar Organisatie-eenheid
Applicaties	Uitbesteding (mandaat/delegatie/overeenkomst) Functioneel beheerder/organisatie-eenheid Inhoud (globale beschrijving digitaal archief) Archieffunctionaliteit (ja/nee) Koppeling met andere applicaties (ook naam applicatie) Verblijfplaats van de data (in welke applicatie(s))
Netwerkschijven	Naam van de schijven Functioneel beheerder/ organisatie-eenheid Verblijfplaats van de data
E-mailboxen	Functionele e-mailboxen (namen) Beheerder/organisatie-eenheid Verblijfplaats van de data
Websites	Naam website (ook intranetsites) Functioneel beheerder/organisatie-eenheid Verblijfplaats van de data
Sociale media	Naam Functioneel beheerder/organisatie-eenheid Verblijfplaats van de data
Back-up	Soort back-up Functioneel beheerder/organisatie-eenheid Verblijfplaats data
Analoog archief	Soort (papier, foto's, videobanden etc.) Beheerder/organisatie-eenheid Verblijfplaats
Andere mobiele gegevensdragers	Soort (harde schijven, usb-sticks, DvD's)